

Aan
De omgevingsdiensten

Staatstoezicht op de Mijnen

Behandeld door
SodM

T 070 379 8400
info@sodm.nl

Datum
16 oktober 2024

Kenmerk
95861205

Kopie aan
-

Bijlage(n)
-

Werkafspraken toezicht en handhaving op geothermie onder de Omgevingswet tussen Staatstoezicht op de Mijnen en de Omgevingsdiensten die de werkafspraken bevestigd hebben

Inleiding

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2024 zijn er meerdere bestuursorganen die bevoegd (kunnen) zijn tot het uitoefenen van toezicht en handhaving op de milieubelastende activiteit 'aanleggen en exploiteren van een mijnbouwwerk' voor het opsporen of winnen van aardwarmte. Het betreft de inspecteur-generaal van het Staatstoezicht op de Mijnen (hierna: SodM), het college van burgemeester en wethouders (hierna: b&w) en het college van gedeputeerde staten (hierna: GS). Het toezicht op mba's door gemeente- en provinciebesturen wordt uitgeoefend door de omgevingsdiensten (hierna: OD's).

Om te voorkomen dat SodM en de OD's toezicht houden op dezelfde activiteiten, dan wel dat onbedoeld geen van beide organisaties toezicht houdt, worden er werkafspraken gemaakt tussen SodM en de betreffende OD's. Deze werkafspraken ondersteunen de wettelijke toezicht- en handhavingstaken op geothermielocaties en zorgen voor een duidelijke en efficiënte afstemming van werkzaamheden en verantwoordelijkheden.

Afbakening

De werkafspraken hebben alleen betrekking op de Omgevingswet; ze hebben geen betrekking op andere wetten, zoals de Mijnbouwwet, de Arbowet of Kernenergiewetgeving.

De werkafspraken hebben alleen betrekking op toezicht en handhaving, ze hebben geen betrekking op vergunningverlening of advisering.

De werkafspraken hebben betrekking op de milieubelastende activiteit 'aanleggen en exploiteren van een mijnbouwwerk'¹ voor het opsporen of winnen van aardwarmte (hierna: MBA geothermie). De begrippen 'mijnbouwwerk' en 'aardwarmte' worden in de Omgevingswet gedefinieerd onder verwijzing naar de Mijnbouwwet. Een mijnbouwwerk is een werk dat behoort tot een bij algemene maatregel van bestuur aangewezen categorie van werken ten behoeve van, onder andere, het opsporen of winnen van aardwarmte en daarmee samenhangende werken.²

---

¹ Art. 3.320 Besluit activiteiten leefomgeving

² Zie bijlage A bij de Omgevingswet en art. 1, onder n, van de Mijnbouwwet.

Bij aardwarmte gaat het uitsluitend om aardwarmte voor zover die op een diepte van meer dan 500 meter beneden de oppervlakte van de aardbodem aanwezig is.³

De werkafspraken hebben alleen betrekking op die situaties waarin burgemeester en wethouders primair bevoegd zijn en SodM medehandhavingsbevoegd is met betrekking tot de MBA geothermie. De werkafspraken betreffen uitsluitend bestaande, bij of krachtens de wet gegeven bevoegdheden met betrekking tot de MBA geothermie; er is geen sprake van een overdracht van bevoegdheden.

De werkafspraken hebben geen betrekking op het uitoefenen van bevoegdheden door OD's namens GS.⁴

Beschrijving gedeelde bevoegdheden

Na inwerkingtreding van de Omgevingswet is er voor de MBA geothermie sprake van gedeelde bevoegdheden.

Als er sprake is van een aanvraag om een omgevingsvergunning die uitsluitend betrekking heeft op het aanleggen en exploiteren van een mijnbouwwerk (bijvoorbeeld voor het opsporen en winnen van aardwarmte), een mijnbouwlocatie-activiteit en/of een beperkingengebied-activiteit met betrekking tot een mijnbouwinstallatie in een waterstaatswerk, dan is de Minister van EZK bevoegd om te beslissen op de aanvraag. In deze gevallen is SodM bevoegd voor toezicht en handhaving m.b.t. de omgevingsvergunning en ook voor de algemene regels.

Als er sprake is van een meervoudige aanvraag waarvan de MBA geothermie onderdeel uitmaakt en geen sprake is van een situatie als hierboven genoemd, dan is (met één uitzondering, zie volgende alinea) b&w bevoegd gezag. In deze gevallen is b&w ook bevoegd gezag voor toezicht en handhaving op de omgevingsvergunning voor de MBA geothermie. De bevoegdheid voor toezicht en handhaving op de algemene regels ligt in deze gevallen bij SodM. SodM is tevens toezichthouder en medehandhavingsbevoegd voor zover het de vergunningvoorschriften voor de MBA geothermie betreft. SodM is medehandhavingsbevoegd voor zowel nieuwe als bestaande gevallen.⁵

---

³ Stb. 2018, nr. 293, p. 941 en 942

⁴ De MBA geothermie komt op dit moment niet voor bij complexe bedrijven waarvoor GS bevoegd gezag is. Daarnaast is de medehandhavingsbevoegdheid van SodM bij die complexe bedrijven beperkter (ziet niet tevens op handhaving algemene regels) dan bij 'b&w'-bedrijven. Daarom vallen de bevoegdheden van GS buiten deze werkafspraken.

⁵ De medehandhavingsbevoegdheid berust op artikel 3.13, eerste lid, aanhef en onder d, van het Omgevingsbesluit. Uit dit artikel volgt dat bij onder de werking van de Omgevingswet verleende omgevingsvergunningen voor de MBA aardwarmte waarvoor de minister van Economische Zaken en Klimaat bij de vergunningverlening heeft beslist over instemming met verlening ervan, of daarover zou hebben beslist indien bij de vergunningverlening de Omgevingswet in werking zou zijn geweest, de bestuursrechtelijke handhavingstaak mede bij de minister berust. SodM voert de handhavingstaak van de minister uit.

De werkafspraken gaan over de wijze waarop met deze gedeelde bevoegdheden wordt omgegaan.

Het voorgaande laat onverlet dat, wanneer sprake is van een complex bedrijf (bedoeld in afdeling 3.3 van het Besluit activiteiten leefomgeving), GS in alle gevallen bevoegd is om te beslissen over een aanvraag om omgevingsvergunning voor de MBA geothermie. GS is ook toezichthouder voor de omgevingsvergunning en de algemene regels voor deze activiteit. SodM is medetoezichthouder en mede-handhavingsbevoegd, doch uitsluitend voor zover het de vergunningvoorschriften voor de MBA geothermie betreft (niet voor de algemene regels).

Werkafspraken toezicht op MBA geothermie

- **Wie doet primair toezicht en handhaving**
  - Het hele traject van toezicht en handhaving met betrekking tot de MBA geothermie, voor zowel bestaande als nieuwe situaties, is belegd bij SodM, inclusief het ondertekenen en sturen van brieven en het voeren van handhavingstrajecten, en inclusief bezwaar en beroep.
  - SodM is verantwoordelijk voor adequaat toezicht op de MBA geothermie.

- **Toezicht**
  - Voor het toezicht op geothermielocaties heeft SodM het "Toezichtarrangement geothermie" opgesteld waarin het toezicht in de verschillende levensfasen van geothermie-locaties staat beschreven. Het toezicht zal worden uitgevoerd door SodM conform het toezichtarrangement.
  - Jaarlijks worden binnen SodM op basis van risico's thema's geselecteerd die onderdeel uitmaken van het toezicht.
  - Op basis van het toezichtarrangement en geselecteerde thema's wordt door SodM een globale toezichtsplanning opgesteld die gedeeld zal worden met de OD.
  - Jaarlijks zal SodM een overzicht toesturen aan de OD met het uitgevoerde toezicht in het werkgebied van de OD.
  - Indien gewenst kan er op verzoek van de OD, na verlening van een nieuwe vergunning, een gezamenlijke opleveringsinspectie uitgevoerd worden. Dit om een eventuele samenloop met bouwactiviteiten goed op elkaar af te stemmen.
  - Indien een van beide toezichthouders een inspectie uitvoert waarbij zaken worden opgemerkt die van belang kunnen zijn voor de andere toezichthouder, meldt de eerste toezichthouder dit bij de andere (signaaltoezicht).

- **Handhavingsverzoeken**

- Handhavingsverzoeken die gericht worden aan de OD zullen, voor zover ze betrekking hebben op de MBA geothermie, onverwijld doorgestuurd worden aan SodM (info@sodm.nl). Er zal met de betreffende omgevingsdienst worden afgestemd wie een besluit op het verzoek neemt.
- Bij een door de OD ontvangen verzoek om handhaving dat zowel over de MBA geothermie als over andere zaken gaat, wordt het verzoek gesplitst en wordt alleen het gedeelte dat over de MBA geothermie gaat doorgezonden naar SodM (info@sodm.nl). Er zal met de betreffende omgevingsdienst worden afgestemd wie een besluit op het verzoek neemt.
- Handhavingsverzoeken die betrekking hebben op de MBA geothermie die gericht worden aan SodM, zullen door SodM in behandeling worden genomen.
- SodM zal de betreffende omgevingsdienst informeren over de ontvangst en de uitkomst van het handhavingsverzoek.

- **Vragen, meldingen en klachten**

- Operators dienen een ongeval of ongewoon voorval die betrekking heeft op de MBA geothermie direct te melden bij SodM en zodra bekend, geldt dit ook voor gegevens over onder andere de oorzaak, eventuele vrijgekomen stoffen en de voorgenomen/getroffen maatregelen. De procedure voor het direct melden van ongewone voorvallen is te vinden op de website van SodM.
- Operators dienen het gecontroleerd affakkelen of afblazen ten minste 48 uur van tevoren te melden bij SodM via een mail naar boren@sodm.nl en naar info@sodm.nl met de volgende gegevens:
  - naam, adres en woonplaatsgegevens
  - kadastraal nummer
  - coördinaten
  - verwachte tijdstip start affakkelen of afblazen
  - verwachte duur affakkelen of afblazen
- Indien een ondernemer melding maakt bij een omgevingsdienst van een ongeval of ongewoon voorval op de geothermielocatie vraagt de OD de operator om onverwijld te bellen met de meldkamer van SodM op telefoonnummer +31 (0)6 533 88. Schriftelijk bij de OD ingediende meldingen worden door de OD doorgestuurd naar SodM, via info@sodm.nl

- Indien burgers vragen, meldingen of klachten met betrekking tot de aanleg of exploitatie van de geothermielocaties (onderdeel MBA geothermie) stelt aan de OD's, verzoekt de OD deze burger om te bellen met de meldkamer van SodM op telefoonnummer +31 (0)6 533 88 722, een mail te sturen naar info@sodm.nl of de burgers worden doorverwezen naar de contactpagina van SodM (www.sodm.nl/contact).
  - Indien niet zeker is dat een klacht of melding door een burger betrekking heeft op een geothermielocatie, doet de OD eerst onderzoek ter verificatie. Als daaruit blijkt dat het om een geothermielocatie gaat, zet de OD de klacht door naar de meldkamer van SodM voor zover de klacht of melding gaat over de aanleg of exploitatie van de geothermielocatie (onderdeel MBA geothermie).
  - SodM neemt de ontvangen vragen, meldingen en klachten in behandeling en zorgt voor de verdere afhandeling.
- **Incidenten**
- Direct na een incident waar een GRIP is ingesteld vindt de afhandeling plaats onder regie van degene die daartoe is aangewezen in het regionaal crisisplan van de betreffende veiligheidsregio.
  - Indien nodig of gewenst zal SodM deelnemen als adviseur.
  - SodM zal, indien noodzakelijk, het incidentenonderzoek leiden.
- **Informatiedeling/communicatie**
- De namen, emailadressen en telefoonnummers die van belang zijn om elkaar wederzijds te informeren, worden met elkaar gedeeld.
  - Indien er door de OD namens het gemeentebestuur een vergunning is verleend, deelt de OD de verleende vergunning en bijbehorende stukken binnen vier weken na de besluitfase met SodM.
  - In alle fasen van het toezicht- en handhavingsproces informeert SodM de OD als het een politiek- of maatschappelijk gevoelig dossier betreft. In dergelijke gevallen kan SodM ook direct contact opnemen met de gemeente waarin de locatie gevestigd is.
  - Indien SodM weet dat er overlast gevende werkzaamheden op een locatie zullen worden uitgevoerd, informeert SodM de OD hier vooraf over.
  - Indien (delen van) de zelfevaluatie die operators voor de start van de werkzaamheden moeten indienen belangrijke informatie bevat voor OD's, zal SodM die betreffende informatie aan de OD toesturen.
- **Overleg**
- Er vindt geen vast overleg plaats tussen OD's en SodM met betrekking tot het toezicht. Indien nodig of gewenst zal er overleg worden gevoerd tussen de betrokken OD en SodM.

- **Inwerkingtreding, looptijd, wijziging, verlenging en evaluatie**
  - De werkafspraken treden tussen SodM en de betrokken OD in werking zodra de OD aan SodM heeft laten weten dat met de werkafspraken wordt ingestemd.
  - Indien nodig kunnen deze afspraken worden gewijzigd nadat beide partijen (omgevingsdienst en SodM) overeenstemming hebben bereikt over de wijzigingen. Overeenstemming is niet nodig voor zover een doelmatige uitoefening van toezicht en handhaving SodM ertoe noopt om af te wijken van de afspraken. In dat geval stelt SodM de OD hiervan wel vooraf in kennis.
  - Een eerste evaluatie van deze afspraken zal door SodM worden georganiseerd met het netwerkoverleg bodem en ondergrond van ODNL en zal voor 31 december 2025 plaatsvinden.
  - Hierna zal steeds iedere vier jaar een evaluatie van deze afspraken door SodM worden georganiseerd met het netwerkoverleg bodem en ondergrond van ODNL.
  - Indien gewenst, is een tussentijdse evaluatie mogelijk.
- **Tussentijdse beëindiging van de werkafspraken**
  - Indien één van de betrokken partijen de werkafspraken wenst te beëindigen wordt dit minimaal 3 maanden van tevoren (opzegtermijn) aan de betrokken partijen meegedeeld waarbij de reden van opzegging wordt benoemd.
- **Financiën**
  - Tenzij anders overeengekomen vindt tussen partijen geen verrekening van kosten plaats die met de uitvoering van deze afspraken zijn gemoeid.